

Høringsoppsummering

---

1. Type høringsinstans.

Biskop

2. Navn på høringsinstans.

Nidaros biskop

3. Bispedømmetilhørighet.

Nidaros

4. Har du kommentar til kapittel 1: Innledning

Nidaros biskop takker for arbeidet med utkast til Ny plan for kirkelig undervisning og læring.

Jeg ber om at mitt svar på spørsmål 12 «Har du andre kommentarer til planen» leses før de andre svarene.

Ad kapittel 1: I innledningen bør det kort presiseres at denne planen erstatter «Plan for trosopplæring Gud gir – vi deler» fra 2009 og «Plan for samisk trosopplæring» fra 2010. Til forskjell fra de gamle planene, som kun gjaldt for barn og unge 0-18 år, gjelder den nye planen for både barn, unge og voksne i alle aldre.

Det fjerde avsnittet setter retning og forventning til resten av dokumentet. Setningen «Videre planverk for samisk kirkelig undervisning og læring kommer i rammeplanene» kan strykes, da dette gjelder for alt lærestoffet. Eventuelt kan denne setningen skrives i kap 6.

5. Har du kommentar til kapittel 2: Teologisk grunnlag for kirkelig undervisning

og læring

I dette kapitlet kunne det teologiske grunnlaget fått en større plass. Kirkas utfordring og mandat i kirkelig undervisning og læring ligger i misjonsbefalingen: «...lær dem å holde...». Riktig at den er med. Det kunne vært større fokus på hva de dømte skal lære å holde, og hva det er kirken forvalter og skal gi videre.

Mye godt er tatt inn, men det kunne nok styrkes som overordnet del. Det er et fint moment med planens trinitariske oppgavefordeling; skaper- befrier-livgiver, men samtidig blir sentrale begreper som f eks frelse, nåde, forsoning og håp lite synlige. Man skal kanskje også vurdere om passasjene i dette kapitlet skal ordnes annerledes mellom punktene.

«Alt det skapte er elsket av Gud og har en uendelig verdi.» Nidaros biskop ønsker en tydeligere profil på tanken om Gud som skaper av hele skaperverket, og om mennesket som delaktig i og avhengighet av Guds hellige skaperverk.

«Å være skapt er å være utlevert til verden... Samtidig er det kirkens tro og håp...». Savner noe om at det er nåden at vi får lov til å komme til Gud med hele oss, også det som er vondt

og det vi skammer oss over, at vi er syndere og gjør vondt mot hverandre. Vi lever i en skapt og fallen verden.

Under overskriften “Jesus Kristus, vår frigjører” står det at særlig samer og kvener har opplevd hvordan kristendom og imperialisme har vært vevd sammen, og at også andre grupper har erfart at det ikke var plass i det kristne fellesskapet. Påfølgende setning kan endres slik at alle er med, ikke bare de som tilhører ulike minoriteter. Nidaros biskop råder til å skrive det slik: «Alle skal erfare at deres bakgrunn er verdifull og at kirkens rom er trygt».

I avsnittet om “Hellig ånd, vår livgiver” står det blant annet om kirken som et lærende fellesskap av de døpte. Kunne det vært med også noe om Åndens gaver, og kallet til etterfølgelse og oppbrudd? Når planen nå også skal favne eldre ungdom og voksne, er det viktig å ha med dette perspektivet tydeligere.

Siste overskrift i det teologiske kapitlet handler om sivdnidit, en praksis og en holdning til omgivelsene som er kjent i det samiske samfunnet. Her savnes det en større sammenheng med resten av kapitlet, samt å inkludere også sørsamisk og lulesamisk språk, praksis og tradisjoner. Nidaros biskop oppfordrer til å bearbeide denne delen slik at den henger bedre sammen med resten av kapitlet, likestille nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk og tydeliggjøre at det i ulike samiske miljø finnes et mangfold og en rikdom av ulike tradisjoner.

Nederst side 6: «Det er en hverdagspraksis...». “Hverdagspraksis” er mulig et litt for svakt ord. Sivdnidit er en livsholdning, en helhetlig tilnærming. Sivdnidit preger måten man lever på, både hverdag og fest.

6. Har du kommentar til kapittel 3: Å leve og vokse: Innhold i kirkelig

undervisning og læring

Bibelkunnskapen står svakt blant mange. Skolens rolle er annerledes mht kristen undervisning nå enn det var for noen tiår siden. Derfor er det bra at bibelfortellingene løftes fram i avsnittet «Bibel, tekst og fortolkning».

Kanskje kan en løfte opp det andre avsnittet under overskriften «Bibel, tekst og fortolkning» til innledningen?

Det påpekes at et mangfold av tekster må tas i bruk. Det blir viktig at det kommer eksempler på tekster i rammeplanene. Det er viktig at bibelfortellingene kommer i fokus og at de blir gitt videre til nye generasjoner.

Angående strukturen på kap 3 og underoverskriftene der: «Livstolkning og livsmestring» er kjente begrep fra trosopplæringsplanen «Gud gir – vi deler», da som ett av tre ulike aspekt. I og med at «Livstolkning og livsmestring» i den nye overordnede planen kun skal være et tverrgående prinsipp, og ikke ett av de tre innholdselementene, så bør ikke «Livstolkning og livsmestring i kirkelig undervisning og læring» være en egen overskrift, men innholdet i det avsnittet kan flettes inn i den generelle innledningen i kapittel 3.

Fra trosopplæringsplanen fra 2009 er alltid «livstolkning» nevnt før «livsmestring». I den overordnede delen her, er rekkefølgen innimellom byttet om. For noen vil det være viktig med rekkefølgen.

Jeg ønsker også å påpeke at kristen tro ikke først og fremst er en hjelp til å mestre livet. Evangeliet både støtter og utfordrer oss.

I avsnittet om Kristen tro i praksis er det nevnt diakonale praksiser. Legg gjerne inn en link til Plan for diakoni.

7. Har du kommentar til kapittel 4: Å være og å lære: Pedagogisk grunnlagstenkning og læringssyn

Dette er det lengste kapitlet og bør muligens strammes. Det er mye viktig med her. Tross for underoverskrifter, virker kapitlet uoversiktlig.

Det at det blant mennesker i Norge i dag er mindre kjennskap til bibelfortellinger og - det som tidligere ble kalt - kristendom, er en pedagogisk utfordring. Hvordan påvirker det hvordan vi skal drive kirkelig undervisning?

I overgangen s 9-10 er kirkerommet så vidt nevnt. Kirkebygget og kirkerommet kan gi store pedagogiske bidrag i formidling av kristen tro, for oppdagelser og nye erfaringer.

8. Har du kommentar til kapittel 5: Likeverdig deltagelse og medvirkning

Hele dette kapitlet må strammes. F eks medborgerskap er nevnt allerede i andre avsnitt, men det har også en egen underoverskrift som omhandler det samme.

Universell utforming handler ikke kun om fysiske utfordringer, men også om kognitive. Det kognitive ligger implisitt i teksten, men det er fysiske element som «bygg, rom og steder med dårlig tilgjengelighet» som blir nevnt. Her kan det også være nyttig med klare begrepsdefinisjoner.

Under overskriften «Medborgerskap, demokrati og representasjon» understrekes det at alle minoriteter i kirka må hensyntas. Samisk har eget kapittel (og det er bra!), men hva med kvener / norskfinner, skogfinner, «våre nye landsmenn», LHBT+.....? Utenforskap generelt, hvem er «de minste» som Jesus sier at vi skal ha spesiell omsorg for?

9. Har du kommentar til kapittel 6: Samisk kirkeliv: likeverdig og livskraftig

«Det samiske» er et utydelig begrep, som må nærmere defineres eller utfoldes: ordbruken kan lett gi preg av et utenifra-perspektiv.

I andre avsnitt brukes uttrykket «samiske kjerneområder», et uttrykk som er omdiskutert. Dette brukes i en setning om samiskspråklige ansatte og frivillige. Selv i områder der det bor mange samer, er det i ofte vanskelig å finne samiskspråklige ansatte, særlig til stillinger som krever kirkelig utdanning. Nidaros biskop ber om at dette avsnittet omarbeides slik at andre uttrykk for samiske områder brukes, og at det synliggjøres at også her er det lite tilgang på kirkelig ansatte med samisk språkkompetanse, selv om det er lettere her enn ellers i landet. I områder der det er få samer, er det vanskelig for menighetene å vite hvorfor de skal innlemme samiske elementer i kirkelivet. Nidaros biskop ber om at det begrunnes tydeligere hvorfor samiske elementer også er viktig i menigheter der samer er i minoritet og mindre synlige.

I slutten av avsnittet om Forankring i samisk kultur omtales mulig variasjon mellom ulike måter å forankre kirkelig undervisning og læring i samisk kulturforståelse. Her kan det gjerne henvises til rammeplanene, slik at de som leser dette blir oppmerksom på at det allerede finnes godt, konkret stoff om dette.

Nidaros biskop ser behov for å knytte dette kapitlet til rammeplanene, slik at menighetsansatte lettere ser sammenheng mellom overordnet plan og deres konkrete arbeid. Under den delen som handler om de samiske språkene som del av kirkens språk, kan det gjerne henvises til Strategiplan for samisk kirkeliv, slik at de som ikke er kjent med den, blir oppmerksom på den som ressurs. Nidaros biskop ber om at det henvises til å følge opp målene i Strategiplan for samisk kirkeliv på et passende sted i kapitlet.

Andre avsnitt i «De samiske språkene er en del av kirkens språk» starter med «Noen steder vil det samiske språket være hovedspråket....», bør rettes til «Kun et fåtall steder er samisk språk hovedspråket...» Dette fordi «Noen steder» i praksis kun er noen få menigheter i Norge og «det samiske språket» ikke er ett språk, men mange

Siste avsnitt under overskriften «Å tilnærme seg det samiske på ulike måter»: Her må det viktige poenget at det er ulike samiske tradisjoner ulike plasser, komme tydeligere fram. Kanskje ved å flytte setningen «Det finnes store lokale variasjoner rundt samiske kristne tradisjoner» helt først i avsnittet. Det tydeliggjør at ikke alt som nevnes videre er vanlig alle plasser i samiske miljø.

Det er det bli nevnt «gudforeldre». Dette er et begrep som ikke er i vanlig bruk overalt i Norge. Kanskje det i en parentes her kan stå «faddere».

Under overskriften «Fornorskingens etterdønninger og forsoning i praksis» står det i siste avsnitt om «fortidens feilgrep». Feilgrep overfor samer pågår fortsatt!

Det er ellers mange nyttige påpekninger i dette avsnittet, men det må tydeligere fram det kulturelle presset en minoritet opplever. Majoritetsbefolkningen vil alltid være privilegert og må ta det ansvaret det innebærer.

Tidligere strategiplan for samisk kirkeliv og Plan for samisk trosopplæring hadde to-tre sider med informasjon om Sápmi. Dessverre er det fortsatt mange som ikke kjenner til at det finnes mange ulike samiske språk etc. Det må sikres at denne kunnskapen formidles også i den nye overordnede planen, det må ikke falle vekk. Vilkår for samisk trosopplæring må ikke bli dårligere enn det var i Plan for samisk trosopplæring. Kanskje kan det legges inn noen faktabokser, linker, kart el?

10. Har du kommentar til kapittel 7: Samarbeid om kirkelig undervisning og

Læring

Enda tydeligere om å inkludere hjemmet og foreldrene inn kirkas møte med barn og unge. Og at kirka må tilstrebe kvalitet i alle ledd i møte med enkeltpersoner.

«Samarbeid med frivillige» bør ha med noe om medarbeideromsorg og om en livsnær kirke med diakonal forankring.

Der det henvises til «Kirkens unge» som en strategisk plattform, bør det være link.

11. Har du kommentar til kapittel 8: Lokalt planarbeid

Første og siste avsnitt har tema «Kirka vår – helhetlig plan for arbeidet i soknet». Slik det er beskrevet, gjelder det kanskje mest nå når alt er nytt – er det relevant om et par år?

12. Har du andre kommentarer til planen

Nidaros biskop ønsker å rette er stor takk for det arbeidet som er nedlagt i å lage forslag til Overordnet del for Kirkelig undervisning og læring. Her er mye bra!

Jeg har likevel en del innvendinger. Den viktigste: Planen som helhet er lang. Vil det være pedagogisk bedre med en strammere og ryddigere struktur, eller at det finnes korte oppsummeringer?

Jeg har disse spørsmålene med meg: HVA skal en overordnet del være / inneholde? Den bør være kort og presis, gi retning, si noe om hva som er viktig for Den norske kirke, hva det er vi som kirke skal gi videre. Hvilke kjerneverdier skal det undervises i og læres videre?

HVEM er planen skrevet for? Den må kunne leses av alle som skal formidle undervisning i kirka, samme hva slags bakgrunn man har. Samtidig må planen også kunne være gjenstand for forskning på høyt akademisk nivå.

Planen må være gjenkjennelig og samsvare med Den norske kirkes øvrige planer. Det nye planverktøyet «Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet» skal være med på å knytte de ulike aktivitetene i menigheten nærmere hverandre. En ny overordnet del for kirkelig undervisning og læring må også gjenspeile dette.

En overordnet plan setter retning, og rammeplaner som kommer, vil gjøre de konkrete oppgavene tydeligere. I høringsnotatet tas det et forbehold: «De organisatoriske rammene behandles senere og må ses i sammenheng med saken om kirkelig organisering og tilskuddsforvaltningen i den norske kirke». Det er vanskelig å se hvordan en plan skal gjennomføres i praksis uten samtidig å se hvilke ressurser det er for å gjennomføre dette. Trosopplæringsmidlene er tildelt for å gjennomføre trosopplæring 0-18 år, og i så å si samtlige menigheter i Nidaros bispedømme opplever man at det ikke er tilstrekkelig med ressurser til å gjennomføre alt man vil og ønsker. Når nå kirkas undervisningstjeneste skal gjelde for alle, også de eldre enn 18 år, så stilles spørsmålet: Hvem skal gjøre dette? Hvilke ressurser har vi til rådighet, både økonomisk og ikke minst når det gjelder personell?

Slik den overordna delen er utforma nå, kan den virke massiv og tung. Jeg ønsker bruk av faktabokser, plansjer, illustrasjoner, linker. Det kan bidra til at det er enklere å få med seg innholdet.

Hva skal fagfeltet hete? Kan det fortsatt ganske enkelt hete trosopplæring. Hvorfor innføre noe nytt?

13. Av hensyn til forenkling vurderes det om Kirkerådet kan vedta de seks ulike

rammeplanene under overordnet del. Hva mener du om dette?

- Kirkerådet kan vedta rammeplanene

- Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

Rammeplanene bør vedtas av Kirkemøtet

14. Har du utdypende kommentar til spørsmål 13

Nei